
ПРАВО ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

Др Зоран АРСИЋ*

ПОСЕБНА ОДЛУКА КЛАСЕ АКЦИЈА – ПОСЕБНО ГЛАСАЊЕ И ПОСЕБНА СКУПШТИНА

Резиме

У случају да је Законом о привредним друштвима предвиђено гласање посебне класе акционара ради доношења посебне одлуке, то гласање ће се одржати у оквиру рада седнице скупштине или на посебној седници скупштине. Посебна седница скупштине ће се сазвати ако то захтевају акционари посебне класе акција који имају право гласа који предстљају најмање 10% од укупног броја гласова те класе акција. Сазивање и одржавање посебне седнице скупштине може бити искључено статутотом. У погледу посебне скупштине примњују се општа правила у погледу скупштине.

Кључне речи: посебна одлука, посебно гласање, посебна скупштина

Увод

У домаћем праву је усвојен начелни став, присутан у упоредном праву, према којем акционари са преференцијалним акцијама немају право гласа у скупштини акционарског друштва. Они имају право учешћа у раду скупштине, што према чл. 328 обухвата право на учешће у расправи о питањима н адневном реду скупштине, укључујући и право на подношење предлога, постављање питања која се односе на дневни ред скупштине и добијање одговора у складу са статутотом и пословником скупштине.

Изузетно, у законом предвиђеним случајевима (чл.255) акционари са преференцијалним акцијама имају право једног гласа по акцији на било којој скупштини акционара. Ради се о скупштинским одлукама којима се нарушава положај акционара са преференцијалним акцијама и оваквим решењем се њима омогућава давање сагласности на такве одлу-

ке. Сагласност акционара на одлуку скупштине представља последицу примене императивног начела једнаког третмана акционара, према којем се све одлуке скупштине на једнак начин одражавају на све чланове који су у истом положају.¹ У појединачним случајевима је предвиђено да је погоршавање појаја акционара могуће само уз сагласност одлуком погођених акционара.² У том смислу се у литератури говори о заштити акционара у чија права је извршен захват доношењем скупштинске одлуке.³

1. Посебна одлука

Ако је потребно да по одређеним тачкама дневног реда гласају посебне класе акционара, то гласање се може одржати током рада седнице скупштине или на посебно сазваној седници скупштине акционара те класе (посебна седница скупштине) ако то захтевају акционари посебне класе акција који представљају најмање 10% од укупног броја гласова акција које имају право гласа по том питању. Статутом се може искључити могућност одржавања посебне скупштине (чл.357). Коа што се види законски решењем се фаворизује посебно гласање у оквиру рада седнице скупштине, док је за одржавање посебне скупштине потребно да буду испуњени одређени услови. Осим тога, за разлику од гласања класе у оквиру седнице скупштине, могућност одржавања посебне седнице скупштине може бити искључена. У погледу односа између посебне скупштине и посебног гласања током скупштине треба имати у виду да замена није могућа- посебно гласање се не може заменити посебном скупштином без посебног позива, док се посебна скупштина не може заменити посебним гласањем без уношења одговарајуће тачке дневног реда.⁴ За случај да је посебно гласање ради доношења посебне одлуке утврђено као тачка дневног реда секупштине, доношење посебне одлуке не може бити пренето на посебну скупштину, будући да она не може бити прописно сазвана.⁵ Планирана посебна скупштина не може бити бити заобиђена тако што ће одговарајуће посебно гласање бити унето у днесни ред скуп-

* Редовни професор Правног факултета у Новом Саду, у пензији

1 Hans Würdinger, *Aktien – und Konzernrecht*, Karlsruhe 1973., 158; Tilman Bezenberger, *Vorzugsaktien ohne Stimmrecht*, München 1990, 119

2 H. Würdinger, 158; Gerald Spindler у *Aktiengesetz* (Hrsg. Karsten Schmidt, Marcus Lutter), Köln 2008, 1611

3 Timo Holzborn у *Heidelberger Kommentar zum Aktengesetz* (Hrsg. Tobias Bürgers, Torsten Körber), Heidelberg 2008, 1246

4 T. Holzborn, 923

5 G. Spindler, 1614

штине.⁶ Орган друштва који сазива скупштину (одбор директора, односно надзорни одбор у случају дводомног управљања) не може захтев за одржавањем посебне скупштине испунити посебним гласањем.⁷

Независно од начина доношења, посебна одлука материјално-правно представља сагласност у погледу скупштинске одлуке, независно од тога што по форми представља вршење права гласа.⁸ Ради се о допунском услову пуноважности скупштинске одлуке којом се угрожавају интереси одређене класе акционара. Посебна одлука као изјава о сагласности није саставни део скупштинске одлуке на коју се односи, веч представља самостални правни посао.⁹ Указује се да се разликују и правне последице гласања (вршења права гласа) и изјаве о сагласности. Одсуство изјаве о сагласности има за последицу да је скупштинска одлука у погледу које се сагласност тражи ``лебдеће`` без дејства. Она не производи правно дејство, али није ни рушљива, ни ништава. Тек доношењем негативне посебне одлуке, скупштинска одлука дефинитивно не производи правно дејство. Насупрот томе, у случају да приликом гласања није дат потребан број гласова, одлука није утврђена.¹⁰

Према владајућем мишљењу, посебна одлука као изјава о сагласности, може бити дата предходно или накнадно,¹¹ на основу концепције у основи општих имовинских прописа.¹² У случају да посебна одлука није донета на дан одржавања скупштине поставља се питање колико временско растојање може да постоји између доношења ове две одлуке. У литартури се указује да рок за доношење посебне одлуке мора бити примерен околостима конкретног случаја, при чему се морају узети у обзир интереси свих учесника. У случају да статутом, или одлуком скупштине није утврђен рок за доношење посебне одлуке, по правилу је довољно да се посебна одлука донесе до истека седеће радовне скупштине.¹³ У погледу правних последица истека рока постоје различити ставови. Према владајућем ставу, протек рока има за последицу да обе одлуке не производе

6 G. Spindler, 1615

7 T. Holzborn, 924

8 T. Holzborn, 923; T. Bezenberger, 118

9 T. Holzborn, 923; T. Bezenberger, 118

10 T. Bezenberger, 118

11 T. Holzborn, 923; T. Bezenberger, 17.

12 У домаћем праву то је чл.55 Закона о облигационим односима

13 Herbert Wiedemann у *Aktiengesetz*, Grosskommentar, Sechter Band, Berlin 2006, 55 ; T. Bezenberger, 178

правно дејство.¹⁴ Насупрот томе, указује се да регистрација доводи до тога да обе одлуке производе правно дејство.¹⁵

Као изјава о сагласности посебна одлука, која се утврђује гласањем, представља замену за појединачну сагласност. С тим у вези се указује да због тога акционари морају бити свесни значаја сваког појединачног гласа (нем. *Wahrfunktion*).¹⁶ Због тога се, у погледу националних права у којима се постоје и преференцијалне акције са правом гласа, указује да је посебна одлука потребна и када је скупштинска одлука донета једногласно. Независно од тога што се ради о формалности, посебна одлука се захтева и у погледу једноперсоналних друштава.¹⁷

2. Посебно гласање класе

Као што смо раније указали, посебно гласање класе током седнице скупштине је решење које је фаворизује домаће право. Истоветни приступ постоји и у иностраној пословној пракси, при постојању сличних решња.¹⁸ Ово пре свега, због мањих трошкова.¹⁹

На посебно гласање класе примењу се општа правила као за свако друго утврђивање скупштинске одлуке.²⁰ Пре свега, неопходно је да посебно гласање класе буде унето у дневни ред скупштине. То мора бити учињено изричито тако што ће посебно гласање бити тачка дневног реда – само уношење одлуке у погледу које је потребна сагласност у виду посебне одлуке класе, није довољно.²¹ С тим у вези треба имати у виду да, осим основа из чл.357, постоји допунски основ за уношење одговарајуће тачке дневног реда ради доношења посебне одлуке. Ради се о мањинском праву из чл.337 којим се регулише право на допуну дневног реда. За разлику од права из чл. 357, ово право је везано за цензус – најмање 5% акција са правом гласа, што се у овом случају односи на класу акција о којој се ради.

Осим уношења у дневни ред скупштине, потребно је да постоји предлог одлуке, гласање и утврђивање резултата гласања, као и уношење одлуке у записник.²²

14 Н. Wiedemann, 55 И тамо наведена литература.

15 Т. Bezenberger, 178 ; Н. Wiedemann, 55 напомена бр.282

16 Т. Bezenberger, 181; Н. Wiedemann, 55

17 Ово се образлаже разлогом правне јаноће. Према Н. Wiedemann, 55

18 G. Spindler, 1614

19 Н. Wiedemann, 55

20 Т. Holzborn, 924

21 Т. Holzborn, 924; G. Spindler, 1615; Uwe Hüffer, *Aktiengesetz*, München 1999, 684

22 G. Spindler, 1615

Указује се да је потребно сачињавање посебног списка учесника, који може бити посебан документ, или интегрисан у општи списак учесника.²³ На овај начин, уз записник, треба обезбедити да у доношењу посебне одлуке учествују само овлашћена лица.²⁴

С обзиром да се посебно гласање спроводи током рада седнице скупштине, остали акционари само не могу учествовати у формирању одлуке (гласању),²⁵ али могу вршити остала права везана за скупштину.

Треба имати у виду и примену правила о већини за доношење одлуке. У одсуству посебне норне примењује се опште правило из чл.358 – обична већина присутних акционара који имају право гласа по одређеном питању, што су у овом случају акционари односне класе акција,

3. Посебна скупштина

Посебна скупштина се одржава по захтеву акционара посебне класе акција који представљају најмање 10% од укупног броја гласова од укупног броја гласова акција које имају право гласа по том питању. Статутом се може искључити могућност одржавања посебне скупштине (чл.357 ст.1 и 2).

Као што смо раније напоменули орган друштва који сазива скупштину (одбор директора, односно надзорни одбор у случају дводомног управљања) не може захтев за одржавањем посебне скупштине испунити посебним гласањем.²⁶

У погледу права на учествовање у посебној скупштини постоје различити ставови. Према владајућем ставу, право на учествовање у посебној скупштини имају само акционари класе акција који имају право гласа по одређеном питању. Остали акционари могу да присуствују, али имају статус госта,²⁷ што значи да им је потребна дозвола. Насупрот томе, као мањински став постоји мишљење према којем остали акционари имају право на присуствовање без права на учешће у дискусији, права на подношење предлога, права на постављање питања и права гласа.²⁸

23 Т. Holzborn, 924

24 G. Spindler, 1615; Т. Holzborn, 924; U. Hüffer, 684

25 Т. Bezenberger, 179

26 Т. Holzborn, 924

27 Т. Holzborn, 924

28 Т. Bezenberger, 179

У ст. 3 чл. 357 је предвиђено да се у погледу посебне скупштине, на сазивање, утврђивање кворума и учествовање у раду примењују правила која су утврђена за обичне седнице скупштине. Оваквом одредбом нису решена сва питања која се могу јавити – на пр. председавања скупштином, поништај одлука. У погледу сличне регулативе у упоредном праву (немачко право) постоји тумачење према којем набрајање садржано у формулацији норме представља само примерично набрајање, а не искључиво.²⁹ Овакав приступ сматрамо прихватљивим и у погледу домаћег права. Као последица тога, на посебну скупштину се примењуј сва законска и статутарна правила која се односе на скупштину и одлуке, што укључује и правила која се односе на правне недостатке скупштинских одлука.³⁰

У погледу одлуке о сазивању посебне скупштине треба имати у виду одређене специфичности. Ради се о томе да је на доношење одлуке о сазивању посебне скупштине осим чл. 357, могућа и примена чл. 372 која регулише захтев мањине акционара у погледу сазивања ванредне скупштине, што је ситуација позната у упоредном праву. Према чл. 357 довољно је поседовање 10% укупног броја акција које имају право гласа по том питању, док је према чл. 372 потребно 5 % акција у оквиру класе која има право гласа по тачкама дневног реда који се предлаже. При томе, у односу на чл. 357 регулатива чл. 372 представља допунски основ за захтев за сазивање посебне скупштине.

У позиву за посебну скупштину мора бити назначено да се не ради о позиву за скупштину, већ о позиву за посебну скупштину.³¹

Адресати позива су овлашћени учесници скупштине – акционари са преференцијалним акцијама односне класе, који треба да изразе сагласност у погледу скупштинске одлуке кроз доношење посебне одлуке. С обзиром на означавање позива, предмет и адресате позива, позив за посебну скупштину се одваја од позива за скупштину, чак и онда када се истовремено сазивају.³² У погледу учесника посебне скупштине треба имати у виду и чл.366 којим се омогућава присуство и учешће у расправи директорима и члановима надзорног одбора за случај да је управљање друштвом дводомно, у случају да могу омогућити значајне информације.³³

29 G. Spindler, 1616

30 T. Holzborn, 923 - 924

31 T. Holzborn, 924; U. Hüffer, 698

32 G. Spindler, 1616; T. Bezzenberger, 183

33 За немачко право тако G. Spindler, 1616

На основу општих правила за скупштину не доводи се у питање учествовање пуномоћника одсутних овалашћених акционара, као и гостију.

У погледу права на постављање питања постоји одређено ограничење – питања се могу односити само на предмет посебне скупштине. Општа питања се могу поставити на скупштини.³⁴

Посебну регулативу у погледу лица које председава посебном скупштиним могуће је предвидети у статуту и пословнику о раду скупштине. У одсуству посебних правила примењују се општа правила из чл. 333.

У погледу већине потребне за доношење одлуке посебне скупштине примењују се иста правила као за посебно гласање.³⁵

3. Правни недостаци посебне одлуке

Као што смо раније указали посебна одлуке по својој сабини представља сагласност одређене класе акционара у погледу скупштинске одлуке. До доношења посебне одлуке скупштинска одлука није ништава ни побојна. Ради се о некомплетном правном послу и скупштинска одлука је без дејства.

Посебна одлука није саствани део скупштинске одлуке – ради се о посебним одлукама од којих свака може бити предмет побијања. Скупштинска одлука може бити побијана од стране акционара који су имали право да учествују у раду скупштине. То значи да право на побијање скупштинске одлуке имају акционари са обичним акцијама, али и акционари са преференцијалним акцијама, будући да они имају право учешћа у ради скупштине (чл.253). За разлику од тога, право на побијање посебне одлуке имају акционари са преференцијалним акцијама односне класе акција. Као што се видеи акционари са преференцијалним акцијама могу да побијају скупштинску одлуку и посебну одлуку,³⁶ док акционари са обичним акцијама могу да побијају скупштинску одлуку. У случају да у поступку побијања скупштинске одлуке дође до поништаја одлуке, посебна одлука, која представља изјаву о сагласности, постаје безпредметна.³⁷

34 U. Hüffer, 684; G. Spindler, 1616

35 G. Spindler, 1616

36 T. Bezenberger, 186

37 T. Bezenberger, 186

У одсуству посебне одлуке скупштинска одлука је без дејства. Негативна посебна одлука (она којом се одбија давање сагласности) чини скупштинску одлуку коначно без дејства. Исту последицу изазива и пропуштање примереног рока за доношење посебне одлуке, о чему је било речи.

У случају да је успешно окончан поступак побијања посебне одлуке то нема утицаја на скупштинску одлуку, будући да она није њен саставни део. Скупштинска одлука остаје лебдеће без дејства.³⁸ Сваки акционар који има правни интерес може тужбом за утврђење тражити судску декларацију одсуства правног дејства скупштинске одлуке у погледу које не постоји пуноважна посебна одлука.³⁹

Скупштинска одлука и посебна одлука, као изјава о сагласности, морају бити усмерени према наступању исте правне последице. С том у вези, у литератури се указује на ситуацију када сагласност путем посебне одлуке покрива само део садржине скупштинске одлуке.⁴⁰ У погледу такве ситуације примену налазе правила о делимичној ништавости.⁴¹ У домаћем праву ради се о чл. 105 Закона о облигационим односима. На основу таквог приступа одлучујуће је да ли би скупштинска одлука може самостално да опстане и да ли би она као таква била донета.⁴²

38 Тако Т. Bezenberger, 186; G. Spindler, 1618; U. Hüffer, 685. Постоји мањинско схватање да се ради о ништавој одлуци. Према Т. Holzborn, 924; U. Hüffer, 685

39 Holzborn, 1175

40 Т. Bezenberger, 185

41 Ibid.

42 Ibid.

Zoran ARSIĆ

**SEPARATE RESOLUTION - SEPARATE MEETING,
SEPARATE VOTING**

Summary

Where Company Act provides for separate resolutions of certain shareholders, such resolutions shall be adopted either by a separate vote or at a separate meeting of such shareholders. If shareholders who are entitled to take part in the voting on a separate resolution request a separate meeting it shall suffice if the shares with which they may take part in the voting on the separate resolution in aggregate equal or exceed one tenth of the shares entitled to vote on such separate resolutions.

The provisions governing shareholders' meetings shall apply accordingly to the calling of a separate meeting, attendance of such meeting, and the right to information; the provisions governing resolutions of shareholders' meetings shall apply accordingly to such separate resolutions. Separate meeting may be ruled out by Articles.

Key words: *separate resolution, separate meeting, separate voting.*